

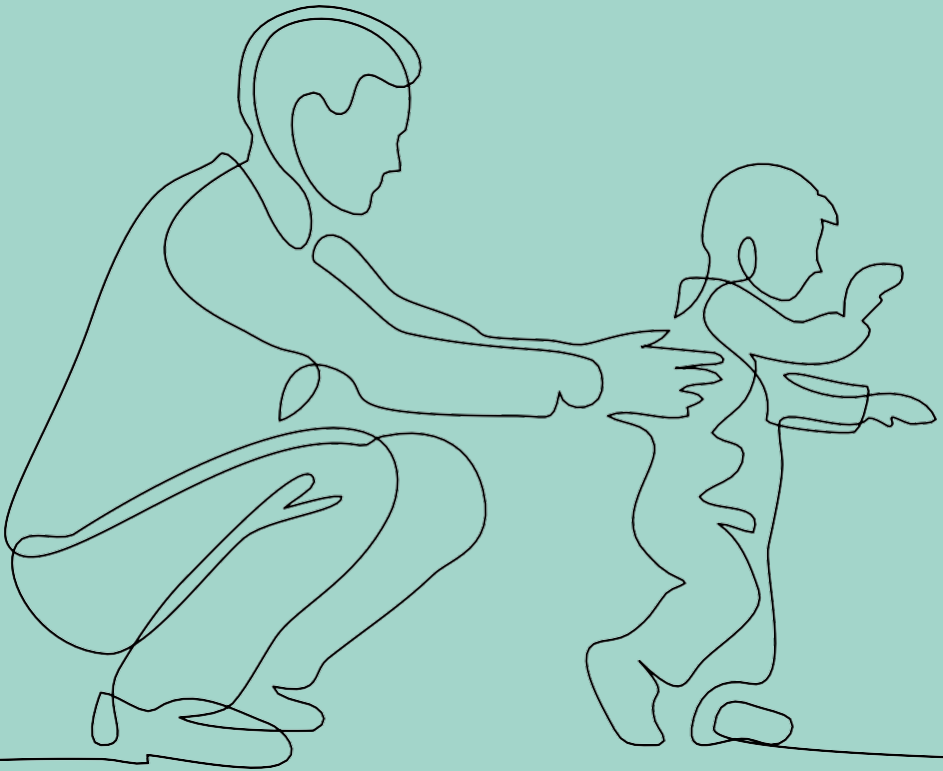
Podpořte své intersex dítě

Vytvořili IGLYO, OII Europe a EPA

Česká verze: Trans*parent, Karel Suda

Překlad původního textu: Marta Slaninková

Obsah

Úvodem **2**

Základní rady pro rodiče **4**

Nejčastější otázky a odpovědi **7**

Rozhodování o lékařských zákrocích **16**

Jak mluvit s dítětem o tom, že je intersex? **20**

Jak mluvit s ostatními o tom, že je vaše dítě intersex? **24**

Otázky, na které by se mohli ostatní ptát **26**

Jak mluvit o intersex statusu vašeho dítěte s učiteli, lékaři a dalšími odborníky? **28**

Slovníček **32**

Užitečné odkazy a zdroje informací **37**

O autorech **40**

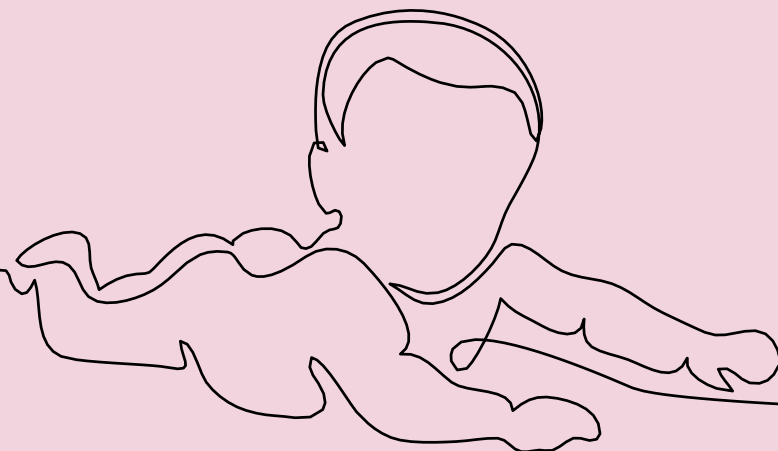
Úvodem

Je to dívka, nebo chlapec? To je otázka, kterou si po narození dítěte kladou rodiče po celém světě. Mnoho z nich na tuto otázku bez většího přemýšlení dokáže odpovědět. Pro nemalý počet rodičů však hledání odpovědi nemusí být zcela jednoduché.

Brožura Podpořte své intersex dítě vznikla jako podpůrný materiál pro rodiče dětí, jejichž pohlaví nelze zcela jednoznačně určit. Má jim především pomoci zodpovědět ty nejdůležitější z mnoha souvisejících otázek, poskytnout radu a pomoc při obtížných rozhodováních a připravit je na náročné rozhovory, jež mohou je či jejich děti v průběhu života potkat. V neposlední řadě brožurka zahrnuje výkladový slovníček některých důležitých pojmů a obsahuje užitečné odkazy na další české i cizojazyčné zdroje informací.

V původním cizojazyčném znění brožuru před časem společně vytvořily mezinárodní nevládní organizace IGLYO, OII Europe a EPA. Vznik verze v českém jazyce zajistil spolek Trans*parent a Karel Suda, právník v oboru rovného zacházení. Na překladu textu se významnou měrou podílela Marta Slaninková, studentka vysoké školy.

Věříme, že brožura bude čtenářům k užitku a přispěje k tomu, že co největší množství intersex dětí nalezne potřebnou podporu a porozumění ve své rodině, ale i v širším okolí. To jedním ze základních předpokladů pro jejich šťastný a úspěšný život.

Co znamená být intersex?

Intersex je zastřešující pojem, který zahrnuje širokou škálu přirozených tělesných variací. Intersex jedinci se rodí s pohlavními znaky, jež jsou buďto ženské i mužské zároveň, nejsou zcela ženské ani zcela mužské, nebo nejsou ženské ani mužské.

To, že je někdo intersex, se může projevit již při narození, případně během raného dětství. U některých lidí se intersex znaky objeví během puberty (období, kdy se plně rozvíjí pohlavní charakteristiky člověka), či dokonce až v dospělosti. V případě některých lidí jsou rozdíly tak nepatrné, že si během života vůbec nemusí uvědomit, že jsou intersex.

Existuje mnoho způsobů, kterými se variace pohlavních znaků mohou projevit. Dítě se může narodit se zvětšeným klitorisem nebo menším (případně jinak tvarovaným) penisem. Občas se narodí dítě vypadající jako děvče, avšak uvnitř těla má nesestouplá varlata. U některých dětí, které navenek vypadají jako chlapci, se zase uvnitř v těle vytvořila děloha či vaječníky. V některých případech dívky nezačnou menstruovat, v jiných naopak začnou menstruovat chlapci. Někdy mohou žlázy produkovat jiné hormony, než se u dívek a chlapců z biologického hlediska očekává.

Tyto druhy variací dnes považujeme za přirozené. Objevují častěji, než by si kdo mohl myslet. Odhaduje se, že alespoň jeden člověk ze dvou set lidí je intersex. Některé zdroje udávají, že až 1,7 % lidí se odlišuje od představy typicky mužských, nebo naopak typicky ženských pohlavních znaků.

Pohlavní znaky lze rozdělit na primární a sekundární.

Primární pohlavní znaky jsou všechny znaky, které jsou přítomny již při narození. Patří mezi ně chromozomy, genitálie, rozmnožovací soustava, pohlavní žlázy, hormonální citlivost a produkce.

Sekundární pohlavní znaky jsou všechny znaky, které se projeví během puberty. Zahrnují růst prsou, ochlupení, menstruaci, růst tzv. „ohryzku“, změnu tělesného vzrůstu, objemu svaloviny či distribuce tělesného tuku.

Základní rady pro rodiče

Zjištění, že je vaše dítě intersex, pro vás může být překvapující. Pochopitelně můžete mít v této souvislosti mnoho rozporuplných pocitů a myšlenek.

Jednoduše řečeno, můžete být po narození intersex dítěte vyděšeni, nebo se můžete začít strachovat o jeho zdraví a šťastný život. Lékaři vám v některých případech mohou říct, že vaše dítě není zdravé. Stejně tak jako děti ženského a mužského pohlaví mohou i intersex děti čelit nejrůznějším zdravotním obtížím. Ty však v žádném případě nedefinují, kým jsou. V první řadě jsou vždy vašimi dětmi, jež potřebují lásku a pozornost, někdy vás rozesmějí a jindy zase rozčílí. Až dospějí a zestárnou, budou moci činit svá vlastní životní rozhodnutí, jako jiní lidé. Intersex lidé jsou živoucím důkazem toho, jak je příroda rozmanitá a jak může být každý naprosto jedinečný.

Uvádíme několik rad, jež vám pomohou zpracovat (možná překvapivé) informace o vašem dítěti a připravit vás na to, jak mu poskytnout podporu. Tu potřebuje stejně jako jiné děti.

Nic jste nemohli udělat jinak

Přemýšlíte-li nad tím, zda jste mohli nějakým způsobem předejít tomu, že je vaše dítě intersex, nelamte si dále hlavu. Jak již bylo řečeno, jedná se o jeden z důkazů, jak je příroda rozmanitá a každý člověk odlišný. Příčina tkví v biologických procesech, mimo hranice lidských možností. Nejde o nic, co by mohl člověk vůlí či počínáním ovlivnit.

Pokud se cítíte zmateně nebo rozhořčeně, je to v pořádku

Je pochopitelné, že cítíme mnoho rozličných emocí, pokud se stane něco nečekaného. Obzvláště výrazné to může být v případech očekávání, jež si utváříme ohledně tak zásadních okamžiků, jako je narození dítěte. Zjištění, že je vaše dítě intersex, ve vás může vyvolat pocity strachu, hněvu, rozčilení, úzkosti, hanby, viny nebo kombinaci všech uvedených. Je to v naprostém pořádku. Mnohé z těchto emocí jsou vyvolány neznámým, tedy se zmírní, až se o vaši situaci dozvíte více a budete o ní hovořit s ostatními. Snažte se své pocity nepotlačovat, ačkoli to pro vás může být náročné. obraťte se na lidi, s nimiž si můžete otevřeně promluvit, a kteří vám mohou poskytnout potřebnou oporu. Pokud je to možné, mluve s rodinou a přáteli. V případě potřeby se také zeptejte v nemocnici či vašeho praktického lékaře na možnosti psychologické podpory. Pamatujte, že máte-li pomoci svému dítěti, musíte být v prvé řadě v pořádku, zdraví a silní vy sami.

Na různých místech ve světě poskytují užitečné informace a rady organizace, jež sdružují intersex lidi, případně prosazují jejich pochopení a přijetí na společenské i legislativní úrovni. V České republice bohužel takto vyprofilované organizace do současné chvíle neexistují. Základní informace a podporu v českém jazyce mohou poskytnout především některé LGBT+ organizace, jejichž seznam uvádíme v samém závěru brožurky. Pomoci vám mohou také mentoři a mentorky online poradny Sbarvouen.cz, pracovníci a pracovnice Rodičovské linky nebo Linky první psychické pomoci. Kontakty opět naleznete v závěru této brožurky.

Nejste v tom sami

Můžete mít pocit, že jste jediní lidé na světě, kteří tímto prochází, a myslet si, že vám nikdo další nemůže porozumět. To je naprosto pochopitelné. Pravdou však je, že existuje stále širší množství veřejně dostupných informací, zkušeností, možností poradenství v náročných životních situacích, ale i platform, kde je možné se za účelem sdílení dalších poznatků a životních příběhů propojit s dalšími rodiči intersex dětí (především veřejné sociální sítě). Dialog s ostatními lidmi, kteří mají intersex děti, může být tím nejdůležitějším zdrojem informací, rad, ale i podpory. Budete-li úporně lpět na tom, že se jedná o rodinné tajemství, které za žádnou cenu nesmíte nikomu dalšímu vyradit, nemusí to být dobré pro vás ani pro vaše dítě. Máte-li pocit, že žijete v zemi, kde by „coming out“ nebyl pro vás ani vaše dítě zcela bezpečný, doporučujeme vám zkontaktovat některou z českých LGBT+ organizací (případně mezinárodní organizaci OII Europe, hovoříte-li anglicky, německy či francouzsky). Ty mohou vědět o dalších českých rodinách, jež jsou v podobné situaci, případně vám mohou pomoci zprostředkovat kontakt. Pokud by s vámi někdo zacházel v České republice méně příznivě z důvodu, že je vaše dítě intersex, může vám v některých případech pomoci i veřejný ochránce práv (ombudsman).

Nemusíte nutně znát odpovědi na všechny otázky

Postupem času můžete být zahrnováni velkým množstvím otázek. Ty mohou napadat vás samotné, mohou přicházet přímo od vašeho dítěte, ale i od lidí z bližšího či vzdálenějšího okolí. Může to pro vás být velmi náročné. Nemějte však pocit, že byste se přes noc měli stát odborníky na intersex problematiku. To, že na všechny otázky neznáte odpověď, je naprosto v pořádku. Tématu se ale nevyhýbejte. Čím více se o něm naučíte, tím lépe budete připraveni podpořit vaše dítě, až se začne aktivně zajímat o to, kým vlastně je.

Nejčastější otázky a odpovědi

Jak mohu zjistit, že je mé dítě intersex?

To, že je člověk intersex, lze zjistit před jeho narozením či po něm, během puberty či až v průběhu pozdějšího dospívání a dospělosti. Tedy v jakémkoli věku člověka. Existuje více způsobů, jak lze tuto skutečnost odhalit. Závisí to především na tom, o jakou variaci pohlavních znaků se v konkrétním případě jedná. Někdy můžeme to, že je dítě intersex, vidět již při narození na první pohled, v mnohých případech tomu tak ale není. Potom lze takové zjištění učinit především prostřednictvím:

- Krevních testů
- Rutinních diagnostických metod využívaných ve zdravotnictví (např. ultrazvukové vyšetření oblasti podbřišku)
- Běžných chirurgických zákroků (např. operace kýly či slepého střeva)
- Toho, že má puberta dítěte zcela odlišné projevy, nežli puberta jeho vrstevníků stejného pohlaví
- Prenatální diagnostiky v těhotenství

Mé dítě je intersex. Co teď?

Variace se vyskytují všude v přírodě. Intersex je jednou z nich, tedy nejde o nic, čeho by bylo nutné se bez dalšího obávat. Jednou z nejdůležitějších věcí je být ke svému dítěti otevřený a upřímný (samozejmě úměrně věku dítěte) a naslouchat tomu, co se vám vaše dítě snaží říct o svých pocitech a potřebách. Pravděpodobně budete čelit nejružnějším výzvám a překážkám. Především, ani v dnešní době většina společnosti neví o životě intersex lidí mnoho, tedy budete muset v určitých životních situacích nacházet způsoby, jak lidem intersex problematiku přiblížit a říci jim o konkrétní situaci a souvisejících potřebách vašeho dítěte. Příkladem může být rozhovor s vedením školy, kterou dítě navštěvuje, ve snaze zabránit možnému neporozumění, posměchu, či šikaně.

Otevření rodiče mají často zkušenost, že se ve svém životě setkávají s lidmi, již se o intersex problematice chtějí dozvědět více a chtějí být pro dítě oporou. Vy, jakožto rodiče, v podstatě vytváříte vzor toho, jak se budou ostatní k vašemu dítěti chovat. Fakt, že je vaše dítě intersex, vám může nějakou dobu trvat zpracovat. Nic neuspěchejte, a pokud to bude možné, dejte si načas. Bohužel, během procesu zpracování a poznávání této skutečnosti po vás mohou být vyžadována určitá zásadní rozhodnutí, jako je například udělení souhlasu k nevratným zákrokům či k jiným lékařským procedurám. Mějte na paměti, že pokud vaše dítě nepotřebuje lékařský zákrok urgentně, měli byste se snažit získat názor z více než jednoho odborného zdroje a dopřát si dostatek času před jakýmkoli definitivním (často již nevratným) rozhodnutím.

Musím souhlasit s operativním zákrokem předtím, než bude pohlaví mého dítěte zapsáno do matriční knihy?

Česká právní úprava v současné době vyžaduje, aby bylo pohlaví dítěte (mužské či ženské) prakticky bezprostředně po porodu zapsáno do matriční knihy. Děje se tak v souvislosti s oznámením narození dítěte, které za standardních okolností činí poskytovatel zdravotních služeb, v jehož zdravotnickém zařízení (porodnici) se dítě narodilo, případně lékař, který poskytoval služby při porodu nebo po porodu (pokud se dítě narodilo mimo zdravotnické zařízení). Zákon předepisuje, že k takovému oznámení má dojít do tří dnů od narození dítěte. Pohlaví se v zápise uvede zkratkou „M“ pro pohlaví mužské a „F“ pro pohlaví ženské. Na rozdíl od právních úprav některých jiných států v České republice není umožněno, aby pohlaví v matriční zůstalo nevyplněno, případně mohlo být vyplněno později podle přání (respektive pohlavní identifikace) dotčeného člověka. Není ani umožněno zapsání jiného než mužského či ženského pohlaví. Nutnost zapsat bezodkladně „F“ nebo „M“ do matriční knihy může vyvolávat tlak na lékaře, ale i na vás, aby bylo pohlaví dítěte co nejrychleji jednoznačně určeno, tedy byla i co nejdříve odstraněna nejasnost v jeho pohlavních znacích. Lékařští odborníci, rodina či přátelé vám mohou v této souvislosti radit, abyste souhlasili s lékařskou léčbou, která povede ke změně těla vašeho dítěte, aby získalo více ženské či více mužské rysy. Tyto normalizující zákroky však mohou být pro intersex lidi traumatizující a často jsou zdrojem celoživotně přetrvávajících zdravotních problémů. Mezi některé časté argumenty, jež tyto zákroky podporují, patří následující:

- Bez zákroku se výrazně zvýší riziko rakovinového bujení
- Je lepší dítě operovat ve velmi raném věku, aby si zákroky a související obtíže nepamatovalo
- Zákroky v raném věku jsou méně rizikové a mají vyšší úspěšnost
- Zákroky mohou snížit společenský tlak a pomoci dítěti lépe zapadnout mezi ostatní

Předtím, než svolíte k jakékoli operaci či lékařskému zákroku, je důležité, abyste věděli, že v současné době neexistuje žádný přímý vědecký důkaz, který by tyto argumenty podpořil. To znamená, že zatím neproběhl žádný výzkum týkající se pozitivního vlivu normalizačních operací, jenž by porovnával situaci dětí a mladých intersex osob, které operaci podstoupily, se situací těch, které nikoli.

Vždy je nutné zhodnotit, zda je zákrok opravdu nutné ze zdravotních důvodů podstoupit okamžitě (neodkladně), nebo jej lze odložit. Lékaři by vám měli být schopni poskytnout dostatek informací k tomu, abyste dokázali zhodnotit, o kterou z těchto dvou situací se v konkrétním případě jedná.

Zeptejte se sami sebe. Chtěli byste, aby za vás rodiče učinili nezvratné rozhodnutí týkající se vašeho těla, které mohlo být odloženo a se kterým byste jako dospělí nemuseli být spokojeni? Nebo byste byli radši, kdyby počkali, nechali vás vyzrát a dali vám dostatek času a prostoru se rozhodnout, jak se cítíte a jak se svým tělem naložíte?

S normalizujícími operativními zákroky před zápisem pohlaví dítěte souhlasit nemusíte. Lékaři pohlaví určí podle toho, jaké pohlavní znaky převažují, případně za pomoci odborných metod či na základě své vlastní zkušenosti a praxe. Mezi dětskými lékaři jsou odborníci nejrůznějších specializací (neonatologové, endokrinologové, gynekologové, urologové či genetici). Takto určené pohlaví se následně zapíše do matriční knihy.

Narodilo se mi intersex dítě. Co se teď nejspíše bude dít v nemocnici?

Pokud se již při narození zjistí, že je vaše dítě intersex, vaše poporodní zkušenost může být výrazně odlišná od té, kterou zažívá většina rodičů:

- Vaše dítě by od vás mohlo být odebráno okamžitě, či brzy po narození na neurčitě dlouhou dobu. Vždy se zajímejte o to, kam je vaše dítě odnášeno, proč tomu tak je a kdy vám bude vráceno. Zeptejte se na možnost dítě doprovázet, případně je navštívit. Pokud to nelze, chtějte znát důvody.
- Namísto standardních lékařských kontrol a interakcí se zdravotními sestrami a asistenty se pravděpodobně setkáte s nejrůznějšími specializovanými lékaři. Mezi ty mohou patřit dětský endokrinolog, dětský chirurg, urolog, dětský gynekolog apod. Můžete se s nimi setkat individuálně či v týmu. Pravděpodobně budou přítomny i zdravotní sestry a další zdravotnický personál.
- Je pravděpodobné, že vám buďto bude poskytována spousta nových náročných, těžko pochopitelných informací, či po vás budou vyžadována svolení k provedení nejrůznějších testů na vašem dítěti. Velká část informací, které obdržíte, může být sdělována složitým lékařským jazykem. Pokud se najde něco, čemu nebudete rozumět, požádejte o jasné vysvětlení. Vždy, než dáte souhlas, zeptejte se, zda jsou testy či jakékoli jiné zásahy nezbytné, a jaký je pro ně důvod.
- Lékařský tým v nemocnici by mohl navrhnout různé lékařské, chirurgické či jiné další zákroky. Mezi tyto patří například gonadektomie (odstranění tkáně vaječníků či varlat) nebo různé operace genitálií. Odložte všechny zákroky, které nerozhodují o přežití vašeho dítěte, a vyhledejte odborný názor dalšího specialisty.

V různých nemocnicích může probíhat řada experimentálních léčeb (léčby, jejichž přínos se dosud zcela nepotvrdil). U některých z nich již byly zjištěny škodlivé, dlouhotrvající vedlejší účinky na duševní zdraví a poznávací funkce jednotlivce. Mezi tyto léčby patří například prenatální podávání některých léků, případně hormonálních přípravků.

- Pokud vám bylo z nějakého důvodu odebráno dítě, požádejte o jeho neprodlené navrácení k vám.
- Požádejte, aby jakékoli testování probíhalo ve vaší přítomnosti (pokud je například z nějakého důvodu nezbytné provést krevní test, pro vaše dítě bude mnohem snazší, když mu budete nablízku a budete ho moci případně utišit) a před udělením souhlasu se zeptejte na důvody, proč je testování prováděno.
- Pokud je to možné, zavolejte blízkému člověku a požádejte ho, aby byl s vámi. Jedná se o vysilující období pro všechny nové rodiče, a vy budete muset dohlížet na mnohem více věcí než většina čerstvých rodičů. Mít někoho, kdo vám pomůže, může být vysoce prospěšné. Zeptejte se lékařského personálu, zda mohou být všechny důležité rozhovory odloženy do doby, než se k vám zvolená osoba připojí.
- Zapište si nebo si nahrajte tolik informací, kolik jen můžete. Většina dnešních telefonů má již zabudovanou aplikaci k záznamu zvuku, případně podporuje obdobné aplikace, které si můžete snadno stáhnout. V případě, že jste po narození vašeho dítěte na všechno sami, vám mohou nahrávky poskytnout cennou náhradu za druhou osobu ve chvíli, kdy si budete chtít připomenout všechny nově nabyté informace.
- Kladte otázky, ptejte se na vysvětlení, chtějte věci důkladně objasnit. Dejte si načas. Rozhodnutí nemůžete odpovědně činit před tím, než věcem pořádně porozumíte. Občas nám trvá delší dobu, než pochopíme nové skutečnosti a porozumíme terminologii. Máme veškeré právo porozumět tomu, co se kolem nás děje.
- Zeptejte se, kdy se můžete vrátit domů z nemocnice. Domácí prostředí je pro sbližování se s novorozeným dítětem vhodnější, než to nemocniční. Ve většině případů byste měli mít možnost vrátit se s dítětem domů po stejně dlouhém čase jako ostatní rodiče. Pokud tomu tak z nějakého důvodu není, ptejte se proč. Pokud je tím důvodem čekání na výsledky testů, zeptejte se, zda se můžete vrátit domů a přijít na kontrolu, až budou výsledky dostupné. Vždy trvejte na přesvědčivém zdůvodnění, proč domů s dítětem jít nemůžete.

Lékaři mě tlačí k velmi rychlým rozhodnutím.

Co mám dělat?

Bezprostředně po porodu vás pravděpodobně zaplaví mnohé rozporuplné pocity. Sám porod potom způsobuje významné změny v hormonálních hladinách, což ovlivňuje i to, jak se cítíme. Tyto dva faktory samy o sobě přinášejí, že doba bezprostředně po porodu není ideální pro žádná velká rozhodnutí, natož pak rozhodnutí, která mohou významně ovlivnit budoucí život a zdraví vašeho dítěte.

V některých případech však budou doktoři navrhnout okamžitou léčbu či operaci. Někdy je skutečně zapotřebí okamžitého lékařského zásahu. O tom blíže pojednáme v následující kapitole. Zatímco některé lékařské zásahy jsou nezbytné k tomu, aby vaše dítě zůstalo zdravé, některé nejsou odůvodněny čistě zdravotním hlediskem, ale spíše hlediskem společenským a estetickým. Mezi takové zásahy patří především operace vnějších genitálií, jež mají změnit jejich vzhled, protože nevypadají jako genitálie většiny lidí. Takovéto zásahy přitom mají být výsledkem určité volby a vaše dítě má právo tuto volbu učinit samo, až bude dostatečně zralé. Mezitím můžete vyhledat podporu a oslovit jiné rodiny, jež prošly obdobnou situací. Pamatujte si, že je vaše dítě samostatnou bytostí, která spoléhá na vaši ochranu, podporu a lásku. Zahrňte své dítě náklonností a užívejte si, že je můžete poznávat.

Slýchám rozdílné názory na to, co bych měl se svým dítětem udělat. Jak poznám, co je pro ně to nejlepší?

Každá situace je rozdílná. Pokaždé byste na první místo měli klást zdraví a štěstí vašeho dítěte. Nezapomeňte ale také na vlastní štěstí a spokojenost celé rodiny. Mluvte s lidmi, kteří mají cenné zkušenosti, nevyjímaje dospělých intersex lidí, a přemýšlejte nad vašimi možnostmi. Buďte kritičtí vůči radám, jež se zaměřují pouze na změny vzhledu vašeho dítěte. Nenechte ostatní, aby vás tlačili k unáhleným rozhodnutím. Většina z nich totiž může být odložena do doby, než bude vaše dítě dostatečně vyspělé, aby se na rozhodovacím procesu samo podílelo. Do té doby vyplňte čas vlastním zkoumáním, oslovte odborné organizace a zaměřte se na poznávání vašeho jedinečného dítěte.

Nebylo by pro všechny jednodušší zakročit, dokud je mé dítě tak malé?

Ačkoli by vám operace či jiné lékařské zákroky provedené v době krátce po narození dítěte mohly být prezentovány jako nejlepší možné řešení, je důležité, abyste znali jejich možné dlouhodobé následky. Zaprvé je klíčové vědět, že jakákoli operace pod celkovou narkózou představuje ohrožení života, především je-li prováděna na kojenci či malém dítěti. Zadruhé existuje riziko, že vaše dítě pozbyde funkčnosti operované části těla, a to během zákroku, který není životně nezbytný, ale je pouze normalizující. Dosud neexistuje žádný dlouhodobý výzkum, jenž by se zabýval zachováním každodenní funkčnosti genitálií (včetně jejich vzrušivosti), které byly operovány v raném věku dítěte. Značný počet intersex lidí, již byli v dětství podrobeni normalizujícím operacím, však v dospělosti hlásí ztrátu citlivosti, případně bolest (v důsledku zjizvené tkáně). Zatřetí mohou chirurgické zákroky vést k nutnosti dalších a dalších zásahů, což může vyústit i celoživotní závislosti na lékařské péči. Existují také psychologické výzkumy, jež prokázaly, že paměť zaznamenávající bolest je vyvinuta už u kojenců. A konečně, normalizující zásahy nejčastěji nedokáží zcela změnit tělo intersex člověka tak, aby se stalo „mužským“ nebo „ženským“. Pouze upraví jeho vzhled, aby vypadalo a fungovalo určitým způsobem, a to pouze s nejistou úspěšností.

Pokud se rozhodnu, že nedovolím žádný lékařský zákrok nebo operaci, bude tělo mého dítěte plně funkční?

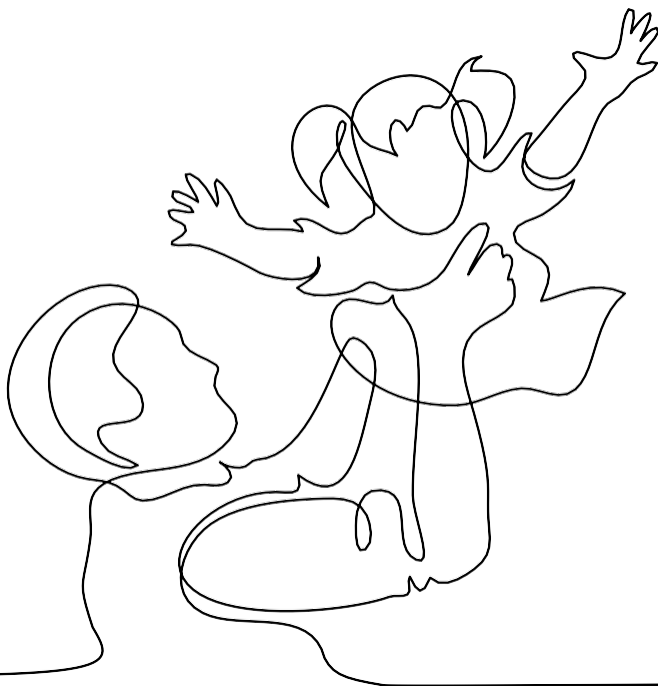
Spousta intersex lidí, kteří v raném dětství nepodstoupili žádnou operaci či lékařský zákrok, mají dokonale zdravá těla. Podle několika výzkumů, jež v současné době existují, má značné množství intersex lidí, kteří normalizující operace podstoupili, velkou řadu různých zdravotních problémů spojených s těmito zákroky. Pokud se u dítěte nevyskytují závažná zdravotní rizika, silně doporučujeme počkat do doby, než bude samo dítě dostatečně zralé na to, aby se na rozhodovacím procesu podílelo.

Jaké pohlaví mého dítěte se zapíše do úředních dokumentů?

Žijeme ve společnosti, která dodnes zcela nereflktuje různorodost a rozmanitost pohlaví člověka, naopak vychází z binárního modelu pohlaví (ten uznává existenci dvou pohlaví, ženy a muže, přičemž se společnost snaží každého zařadit do jedné z těchto dvou kategorií). I v České republice proto musí být vaše dítě do matriční knihy zapsáno buď jako muž, nebo jako žena. Narození dítěte (vč. jeho pohlaví) musí být úřadům oznámeno do několika málo dnů, jak již bylo výše uvedeno. Lékaři pohlaví určí podle toho, jaké pohlavní znaky převažují, případně za pomoci odborných metod či na základě své zkušenosti. Takto určené pohlaví se následně zapíše do matriční knihy.

V souladu s kterým z pohlaví mám své dítě vychovávat?

Intersex organizace v Evropě doporučují, aby rodiče své dítě vychovali buďto jako muže, nebo jako ženu, a to vzhledem k tomu, že je na tento model výchovy aktuálně nastavena naše společnost. Rodičovství založené na genderově neutrální výchově (výchova bez označení pohlaví, kdy se čeká, až se dítě samo rozhodne, zda chce být označováno jako dívka či chlapec) je v současné době stále spíše neprobádanou a neobvyklou záležitostí.

Má moje dítě zdravotní postižení?

Intersex status je dnes chápán jako projev rozmanitosti pohlaví a lidského těla. Není sám o sobě zdravotním postižením. V některých případech se však může objevit související zdravotní komplikace (spontánně, případně jako důsledek provedení některého ze zákroků v raném dětství), již je možné jako zdravotní postižení charakterizovat.

Měl(a) bych svému dítěti říci, že je intersex?

Určitě ano. Intersex jedinci, kteří jsou nyní dospělí, se jasně vyjadřují v tom smyslu, jak vyrůstání v utajení a pocitu hanby negativně ovlivnilo jejich osobní a rodinný život včetně vztahu k rodičům. Naopak rodiny, které si nastavily jednoznačně otevřenou komunikaci se svým dítětem ohledně rozmanitosti jeho těla, uvádí, že tento přístup velmi pozitivně ovlivnil jejich rodinný život i sebevědomí jejich dítěte. Vždy je vhodné volit takové vysvětlení, jež bude přiměřené věku dítěte. Klíčové je dávat dítěti najevo, že je milujete takové, jaké je.

Měl(a) bych o tom říct ostatním?

Jestli o tom, že je vaše dítě intersex, řeknete i ostatním, je čistě vaše osobní rozhodnutí. Měli byste však zvážit, jak toto rozhodnutí může v budoucnu ovlivnit vaše dítě. Zeptejte se také vždy sami sebe. Chtěli byste, aby vás v konkrétní situaci, před konkrétním člověkem někdo „vyoutoval“, aniž byste o tom sami mohli rozhodnout? Stejně jako u jiných informací intimní povahy zvažte, komu důvěřujete a komu by mohlo být prospěšné tuto informaci sdělit. Až bude vaše dítě chodit do školky nebo školy, s největší pravděpodobností budete nuceni tuto informaci odtajnit tak či tak, abyste zajistili, že se dítě bude moci chovat před ostatními zcela otevřeně. Mnoho rodičů, kteří se rozhodli status dítěte někomu odtajnit, uvádí, že tato skutečnost měla na vývoj jejich dítěte velmi pozitivní vliv. Mějte na paměti, že nemusíte odpovídat na všechny dotazy, obzvláště ne na ty, které jsou výsostně osobní.

Rozhodování o lékařských zákrocích

První otázka, kterou byste si měli položit, je: „Proč si myslím, že mé dítě potřebuje lékařský zákrok?“

Je to proto, že je v život ohrožující situaci? Uvádíme několik příkladů situací, kdy by okamžitý zákrok či operace mohly být namístě, ale také několik příkladů situací, v nichž není prokázána potřeba okamžitého zásahu.

1. Kdy může být okamžitý lékařský zásah nutností?

Syndrom ztráty soli (salt wasting)

Syndrom ztráty soli se může vyskytnout v souvislosti se stavem, který lékaři nazývají jako Kongenitální adrenální hyperplazie (CAH). V takovém případě je porušena tvorba některých hormonů v kůře nadledvin, přičemž jedním z důsledků je i odlišný vzhled vnějších pohlavních orgánů dítěte, tedy může dojít k obtížím při určování pohlaví. Tento stav může v některých případech doprovázet i metabolický rozvrat, tzv. solná porucha. Tehdy se jedná se o akutní život ohrožující stav, jenž vyžaduje hospitalizaci, intenzivní péči (léky a infuze k doplnění chybějících minerálů). Při správné léčbě by se již tento stav nikdy v životě neměl opakovat.

Uzavřená močová trubice

Pokud se vaše dítě narodí s uzavřenou močovou trubicí, pak moč (odpadní kapalina samovolně vylučovaná normálně fungujícími ledvinami) nemůže opouštět tělo. V takovémto případě je namístě bezprostřední operativní zásah, aby se předešlo otravě organismu.

2. Kdy je spíše nepravděpodobné, že je okamžitý zásah nutný?

Odstranění tkáně vaječníků či varlat

V některých případech tvrdí lékaři rodičům, že je potřeba u dítěte odstranit tzv. gonadální tkáň (tkáň, jíž jsou tvořeny vaječníky a varlata), aby se předešlo možnému vzniku nádorového bujení. Procento intersex lidí, u kterých by se v takovém případě rozvinula rakovina, však není známo. U intersex lidí se totiž provádí odstraňování gonadální tkáně po celá desetiletí jakožto standardní zákrok. Neexistuje tedy dostatek intersex lidí, kteří odstranění gonadální tkáně v dětství nepodstoupili. Rizikovitost absence tohoto zákroku za takových okolností nelze potvrdit. Pro porovnání použijme příklad, kdy i přes riziko vzniku rakoviny prsu doktoři nedoporučují všem ženám podstoupit mastektomii (odstranění prsní žlázy). Namísto toho je vyzývají k pravidelným kontrolám, aby bylo možné vzniku nádorového bujení včas předejít. Tím, že se vašemu dítěti odebere tkáň vaječníků či varlat, mu může být zároveň znemožněn proces přirozené puberty. Může proto být v budoucnu nuceno podstoupit hormonální substituční terapii, aby u něj byla puberta (respektive související tělesné změny, při kterých se tělo dítěte mění na tělo dospělého člověka schopného se rozmnožovat) vyvolána. To obnáší pravidelné návštěvy lékaře během celého dospívání. Hormony jsou důležité pro zdravý opěrný systém a pokles jejich hladiny může vést k řídnutí kostí. Mnoho dospělých intersex osob v této souvislosti hlásí problémy s osteopenií či osteoporózou (řídnutím kostní tkáně).

Operace genitálií

Všichni máme určitá očekávání ohledně toho, jak by měly vypadat mužské, a jak ženské vnější pohlavní orgány. V málokteré oblasti je však možné spatřit tak širokou škálu existujících variací. Ve většinové společnosti je dodnes zakořeněno, že by genitálie měly být úporně schovávány před zraky ostatních, a proto jsou naše ideální představy značně ovlivněny tím, s čím se setkáváme v učebnicích biologie nebo v médiích. Genitálie narozených intersex dětí jsou operovány a kosmeticky upravovány ve vysokém procentu případů. Argumentem, jímž jsou takové zákroky opodstatňovány, je snaha budoucímu dospělému člověku umožnit:

- lépe se začlenit do společnosti, společenského života a vyrůst jako „plnohodnotný muž“ nebo „plnohodnotná žena“,
- mít zdravý sexuální život díky genitáliím, které vypadají a fungují více v souladu s očekáváním společnosti,
- rozmnožovat se a mít rodinu.

Mnoho z těch, kteří tyto zákroky v raném dětství podstoupili, uvádí, že se tím cítí psychicky i fyzicky poškozeni, někdy v míře srovnatelné se sexuální zneužíváním. Tvrdí také, že uvedené zákroky zmařily jejich touhu mít v dospělosti sexuální vztah. Někteří lékaři ve světě takové zákroky v raném dětství zavrhnou z čistě lékařského hlediska. Svůj postoj zdůvodňují tím, že mnohem lepších výsledků je dosaženo tehdy, kdy je tělo pacienta již dospělé. V této době může rovněž pacient vyhledat takový zákrok sám, tedy ze své vlastní vůle.

Závěry

V malém počtu případů mohou být operace nezbytné a neodkladné. Zároveň vám však ve značném počtu případů může být to samé tvrzeno i o operacích, jež nezbytné být nemusejí. Ujistěte se, že máte dostatek informací a času na rozmyšlenou před tím, než s jakýmkoli lékařským zákrokem vyslovíte souhlas. Většina intersex aktivistů a organizací doporučuje neprovádět žádné normalizující zákroky před tím, než je jedinec, jehož se týkají, dostatečně zralý se rozhodnout sám. Existuje obrovský rozdíl mezi tím, že se člověk samostatně rozhodne některé ze zákroků podstoupit, a tím, když zjistí, že mu zákroky byly v dětství provedeny bez ohledu na jeho vůli.

Lékaři rodičům často tvrdí, že neprovedení normalizující operace nebo nepřesné definování pohlaví jejich dítěte povede k psychickým problémům v dospívání a dospělosti. Neexistuje prakticky žádný důkaz, který by toto tvrzení potvrdil. Stále vzrůstající počet intersex lidí, kteří žádné lékařské zákroky nepodstoupili, vystupuje na veřejnosti, uvádí, že operace nejsou nezbytné, a že i bez nich vedou zdravé a spokojené životy. Naopak je bohužel zdokumentován škodlivý dopad na psychické zdraví intersex lidí, kteří v raném dětství podstoupili invazivní a bolestivé zákroky.

Pokud vám lékaři sdělí, že je potřeba operace či jiného lékařského zákroku, požadujte po nich:

- detailní vysvětlení toho, co a proč se má odehrát,
- nastínění rizik provedení zákroku i jeho odmítnutí, a v neposlední řadě
- nasměrování na zdroje dalších informací, jež potřebujete k učinění rozhodnutí.

Po schůzce s lékařem, jenž doporučuje lékařský zákrok:

- se obraťte se některou z LGBT+ organizací či vyhledejte rodiny, jež jsou v podobné situaci, s prosbou o rady, informace a podporu,
- se pokuste se nalézt (ideálně s pomocí druhých) kvalifikovaného lékaře, od něhož získáte druhý odborný názor,
- udělejte si vlastní průzkum, projděte si své poznámky či nahrávky a ujistěte se, že plně rozumíte všemu, co vám bylo dosud sděleno.

Pokud se vy nebo vaše dítě rozhodnete, že je lékařský zákrok nezbytný:

- požádejte lékaře o podrobné vysvětlení, co se bude odehrávat,
- zeptejte lékaře, zda budou nezbytné i další navazující zákroky, jaká jsou s nimi spojená rizika,
- zeptejte se lékaře zda je v daném případě vhodné vyhledat psychologickou či jinou pomoc (případně v jaké konkrétní formě),
- žádejte o rady, informujte se a hledejte podporu.

Rodina, která se přistěhovala do Evropy z Latinské Ameriky, popsala následující situaci. Když se v této rodině narodilo dítě, jeho penis nebyl tak dlouhý, jak se obvykle očekává u chlapce. Lékař vzal otce stranou a tuto, dle jeho názoru špatnou zprávu, mu sdělil. Také mu řekl, že jeho dítě může trpět poruchou pohlavního vývoje, tedy bude následovat podrobnější diagnostika. Lékař také předpokládal, že otec bude ze vzhledu pohlavního orgánu dítěte zoufalý. Nabídl tedy řešení. Otcí dítěte sdělil, že budou-li si s partnerkou přát, může být pohlavní orgán dítěte ještě více redukován a dítě může být následně vychováváno jako dívka. Reakce otce byla úplně jiná, než lékař očekával. Úpravu vzhledu zakázal, přičemž zdůraznil, že všichni muži v rodině mají takovou velikost penisu po generace, všichni zdárně dospěli a žili šťastným manželským životem.

Jak mluvit s dítětem o tom, že je intersex

Dítě by si nemělo připadat v negativním slova smyslu „jiné“, ani by se kvůli tomu, že je intersex, nemělo cítit špatně. To je nesmírně důležité. Pokud byste s ním však o jeho statusu vůbec nehovořili, mohl by být výsledek podobně problematický.

Jak a kdy s vaším dítětem hovořit?

Zprvu vám může připadat rozumnější počkat se sdělováním citlivých informací dítěti až do doby, kdy bude starší a zralejší. Úzkostlivé zatajování informací však může pro dítě znamenat velký šok v situaci, kdy na to, že je intersex, přijde samo či z informací poskytnutých jinými osobami.

- Snažte se na veškeré otázky odpovídat způsobem přiměřeným věku a vyspělosti dítěte. Je důležité, aby dokázalo zpracovat veškeré nové informace, jež se dozví.
- Dítěti ve velmi raném věku nemusíte vysvětlovat odborné biologické a medicínské pojmy. Můžete začít s představováním myšlenky odlišnosti tak, že budete dítěti zdůrazňovat, že ne všechny holčičky jsou stejné a ne všichni chlapečci jsou stejní.
- Snažte se své dítě co nejlépe připravit na těžkosti a výzvy, které je v životě mohou čekat. Zároveň je ale ujistěte, že tu vždycky budete pro ně a všechno společně zvládnete.
- V náročných dobách dítěti připomenejte, že v průběhu vyrůstání všichni čelili a čelí nějakým starostem.
- Mějte na paměti, že vaše dítě jednoho dne bude zcela samostatné a musí o sobě znát veškeré informace včas, aby bylo později způsobilé činit vlastní uvážená rozhodnutí.

- Mějte také na paměti, že upřímnost vám může pomoci ke zdravému vztahu s dítětem i během těch nejnáročnějších let v období jeho puberty. Pokud dítě v tomto období zjistí, že jste k němu v něčem nebyli upřímní, může to významně poničit váš vztah a způsobit vážnou rodinnou krizi. Pro spoustu mladých intersex lidí může být skutečnost, že jim jejich nejbližší v minulosti lhali, velmi traumatizující. To může vést až k nabourání důvěry k jiným lidem. Děti si o sobě zaslouží znát pravdu, mají na to právo.

Jak naložit se studem a jak jej minimalizovat?

- Ačkoli si můžete chtít přesně naplánovat, jakým způsobem vy a vaše dítě ostatním prozradíte, že je intersex, dávejte si pozor, aby se z této informace nestalo tabu. Pokud si vaše dítě bude myslet, že se jedná o něco, co musí být před ostatními skryto, může to v něm vyvolat pocit, že je něco špatně nebo že má důvod se stydět.
- Vysvětlete svému dítěti vše o jeho těle pozitivním způsobem. Uvádějte, že každý člověk je jiný. Lidé mohou být zdraví a šťastní, aniž by museli přesně zapadat do některé z vymezených škatulek.
- Nezdůrazňujte, že být intersex je neobvyklé či vzácné. Mohlo by to u vašeho dítěte vyvolat pocit izolace.
- Přemýšlejte nad zkušenostmi nebo situacemi, jež by pro vaše dítě mohly být odlišné. Přemýšlejte nad tím, jak o nich s dítětem mluvit a jak ho co nejlépe podpořit.
- Pokud se vaše dítě rozhodne být ohledně svého intersex statusu otevřené, podpořte je. Pokud se na to necítí, dejte mu najevo, že podporujete i takové rozhodnutí.
- Nevytvářejte si předpoklady, jaká bude pohlavní identita vašeho dítěte, a v žádném případě mu je nesdělujte. Stejně jako u jiných dětí může být identita či sexuální orientace vašeho dítěte odlišná, než by se vám v raném věku dítěte mohlo jevit.
- Spousta lidí si neuvědomuje, jak je naše společnost různorodá. Už vůbec si není vědoma toho, že někteří lidé mohou být intersex. Zvažte, jak na tuto skutečnost vaše dítě připravit. Nejdůležitější je, aby si vaše dítě vybudovalo zdravé sebevědomí a cítilo se ve svém těle dobře, či na něj dokonce bylo hrdé. Také je důležité, aby vaše dítě vědělo, že má rodiče, kteří je milují přesně takové, jaké je, a poskytnou mu podporu.

Přijímání rozhodnutí

- Ačkoli se vám může zdát, že v dlouhodobém měřítku bude pro vaše dítě příznivější, pokud za něj začnete činit důležitá rozhodnutí co možná nejdříve, zkušenosti mnoha intersex lidí dokazují opak. Vyčkáte-li do doby, než bude vaše dítě ve věku, kdy se na rozhodovacím procesu může podílet či rozhodovat zcela samo za sebe, je pravděpodobnější, že se dostaví pozitivní výsledek. Děti své názory začínají vyjadřovat přibližně ve dvou letech, takže byste své dítě měli do procesu rozhodování zahrnout tak brzy, jak jen to bude možné.
- Ujistěte se, že lékaři vás a vaše dítě lékaři nezahlcují lékařskou terminologií. To by se mohlo dít v důsledku toho, že v dané situaci vystupují jako odborníci, či naopak sami dostatek podstatných informací nemají. Pokud je to možné, přiveďte s sebou dalšího člena rodiny či přítele, jemuž můžete věřit, aby vám pomohl s rozhodováním a probral s vámi všechny dostupné možnosti.
- Všechny možnosti diskutujte s vaším dítětem. Operaci ponechte (pokud nehrozí bezprostřední nepříznivé zdravotní následky) jako poslední možnost.
- Všechny informace týkající se rizik a možných následků sdílejte s dítětem způsobem přiměřeným jeho věku.
- Zajistěte dítěti přístup k lékařským záznamům a jeho anamnéze. Má právo znát související informace.
- Pokuste se odpovědět na všechny dotazy vašeho dítěte. Proveďte si průzkum a vyzvěte je k tomu, aby se pokusilo o totéž. Naučte sebe i dítě, jak provést kvalitní průzkum (jak identifikovat relevantní informace a jak se vyhnout těm lživým).
- Ujistěte své dítě, že ono je tím, kdo ví nejlépe, jaké pocity má ohledně svého těla a budoucího života. Vysvětlete však, že v případě potřeby je pro ně dostupná odborná pomoc nebo podpora.
- Zapojte své dítě do rozhovorů s lékaři. Podporujte je v kladení otázek a v kritickém přístupu k poskytnutým radám a informacím.
- Ujistěte se, že vaše dítě ví, že má právo se poučeně podílet na veškerém rozhodování ohledně zdravotní péče, která je mu poskytována. Podívejte se společně na práva dětských pacientů.
- Pokud jde o lékařská vyšetření, ujistěte se, že lékařští odborníci vědí, že je vaše dítě intersex.

- Pokud vaše dítě není dostatečně staré nebo si nepřeje něco jiného, měli byste být vždy přítomni u jeho lékařských vyšetření.
- Dejte vašemu dítěti dostatek času a prostoru na to, aby se mohlo vypořádat se záležitostmi, které pro ně mohou být skličující či stresující, jako například nejrůznější lékařská vyšetření.
- Důvěřujte svému dítěti. Může být schopno učinit odpovědnější rozhodnutí, než si jen můžete myslet.

Podpora

- Pamatujte si, že nejste sami. Vy nebo vaše dítě možná budete v určité fázi potřebovat podporu ostatních.
- Řekněte vašemu dítěti, že fakt, že si člověk v nouzi řekne o pomoc, není znakem slabosti, ale pozitivním krokem v péči o sebe samotné. Poučte ho o možnostech podpory, které má k dispozici (v rodině, ve škole, u lékařů, v poradnách, u LGBT+ organizací, u dalších rodin, které řeší obdobné záležitosti).
- Dejte dítěti najevo, že sdílení zkušeností a životních příběhů s jinými intersex lidmi je jedním z nejlepších způsobů, jak si uvědomit možné dopady svého rozhodnutí a bezpečně objevovat, co vlastně znamená být intersex. Mladé lidi, kteří jsou uživateli sociálních sítí, je možné nasměrovat na některé z online skupin, kde mohou potkat své intersex vrstevníky. Ačkoli ve vašem okolí nemusí existovat podpůrná skupina pro intersex lidi, mohou existovat jiné otevřené podpůrné skupiny, jež vytváří prostor ke sdílení pocitů, zkušeností, radostí i obav v bezpečném prostředí (např. podpůrné skupiny pro trans lidi).
- Pro vás jakožto rodiče také mohou nastat časy, kdy budete potřebovat pomoc někoho dalšího. Snažte se v takovém případě poohlédnout po relevantních (online) rodičovských skupinách, případně podpůrných skupinách pro dospělé ve složité životní situaci.

Jak mluvit s ostatními o tom, že je vaše dítě intersex?

Souhlas

Děti začnou své vlastní názory vyjadřovat zhruba ve věku dvou let. Měli byste se proto snažit své dítě zapojit do procesu rozhodování tak brzo, jak jen toho bude schopné. Zeptejte se ho, jaké má pocity ohledně sdílení informací o jeho intersex statusu s ostatními lidmi. Ujistěte je, že se nejedná o nic, za co by se mělo stydět. Zároveň mu ale zkuste vysvětlit, jaké možné reakce mohou ze strany okolí zaznít. Zjistěte, zda ví, jak se s nimi vypořádat. Důležité je také domluvit se na tom, kdo další kromě dítěte smí o tom, že je intersex, hovořit, s kým a jakým způsobem. S každou osobní informací týkající se dítěte by se mělo zacházet opatrně a dítě by vždy mělo mít kontrolu nad tím, kdo a kdy se tuto informací dozví. Vhodné je také domluvit se na tom, jaká slova budete používat, ale i na tom, jakým konkrétním způsobem budete situaci dítěte ostatním vysvětlovat. V neposlední řadě mějte na paměti, že názor vašeho dítěte se může v různých fázích jeho života měnit. Dialog s dítětem je proto nutné opakovat, ideálně vždy v souvislosti s každým důležitým milníkem v jeho životě (nástup do nové školy, stěhování do nového města, připojení se k nové vrstevnické skupině aj.).

Budte hrdí

Když budete s ostatními mluvit o intersex statusu vašeho dítěte, nemluvte o něm tak, jako by se jednalo o tabu, tajemství nebo něco, za co je třeba se stydět. Ačkoli se od ostatních můžete dočkat rozpačitých či negativních reakcí, čím lépe se vám povede vyjádřit, že se nejedná o nic špatného, tím spíše si lidé uvědomí, že jediným problémem je jejich vlastní postoj a nedostatek informací. Čím více budou rodiče intersex dětí otevřenější a hrdí na své děti, tím více povědomí a porozumění může v naší společnosti panovat. To může být prospěšné pro každého.

Budte trpěliví

Pro nezúčastněné může být intersex problematika nová a zpočátku jí nemusejí dobře porozumět. Dopřejte si dostatek času na vysvětlení toho, co znamená být intersex. Vysvětlujte, že je to přirozené a vcelku běžné. Připravte se na rozpačité či nevhodné reakce a otázky, snažte se být pozitivní a reagovat s klidem. Většina lidí nemá zlé úmysly. Jen si pro nedostatek povědomí

o tomto tématu nejsou jistí, jak by měli vhodně reagovat. Používejte co nejjednodušší pojmy a jazyk, kterému lze lehce porozumět. Dovzdělávat někoho však není vaší povinností. Pokud někdo klade příliš mnoho otázek, přiznejte, že i vy se stále učíte. Můžete odkazovat na zdroje dalších užitečných informací.

Jak hovořit s ostatními členy rodiny

Pokud máte další děti, je důležité si s nimi promluvit o tom, co znamená, když je někdo intersex. Toto téma jim například můžete postupně přibližovat prostřednictvím běžných rozhovorů o různorodosti a rozmanitosti. Stejně jako je důležité naučit vaše intersex dítě pozitivně reagovat na posměšky a šikanu, je důležité to samé naučit i jeho sourozence. I oni by totiž těmto jevům kvůli vztahu s intersex dítětem mohli čelit. Pokud se jedná o starší členy rodiny, nepředjímejte, že mluvit s nimi na toto téma bude složitější. To, že si všichni zaslouží respekt a lidé by se měli smířit s tím, co jim život přinesl, jsou argumenty, jež mohou dobře působit i na jedince zastávající výrazně tradiční hodnoty. Pokud se setkáte s neochotou některého člena rodiny o intersex statusu vašeho dítěte hovořit či jej přijmout, dejte této osobě dostatek času a prostoru. Požádejte také ty členy rodiny, kteří se projevíli chápavě a přívětivě, aby vám pomohli s tímto člověkem promluvit.

Podporujte vaše blízké v tom, aby se o intersex problematice dozvídali více, například čtením článků či sledováním dokumentů zachycujících osobní příběhy. Na internetovém serveru YouTube je k dispozici několik vysvětlujících videoblogů intersex lidí, ale i volně dostupných tematických dokumentů. Většinou jsou dostupné jen v angličtině, v mnoha případech však s možností zobrazení anglických titulků. Čím více toho budou lidé o daném tématu vědět, tím spíše se nakonec stanou chápavými a podporujícími.

Budte spojencem

Pokud to vašemu dítěti není nepříjemné, snažte se o intersex lidech zvyšovat povědomí, jak jen můžete. Snažte se intersex problematiku zmiňovat v kontaktu s různými lidmi a sdílejte relevantní články na vašich sociálních sítích. Pokud ostatní o intersex lidech řeknou nebo napíší něco nepřesného či urážlivého, snažte se je (zdvořile, přátelsky, ale zároveň důrazně) opravit. Další možností je připojit se k nějaké z existujících LGBT+ organizací nebo ji podporovat ve snaze zvyšovat povědomí o intersex problematice ve společnosti a zlepšit společenské a právní postavení intersex lidí.

Otázky, na které by se mohli ostatní ptát

Je vaše dítě chlapec, nebo děvče?

Odpověď na tuto otázku se odvíjí od toho, jakým způsobem vaše dítě vychováváte. Pokud dítě vychováváte jako dívku či jako chlapce, můžete tuto skutečnost ostatním jednoduše sdělit. Znáte-li tázajícího se člověka dobře a důvěřujete-li mu, můžete mu říci o intersex statusu vašeho dítěte a o tom, zda ho vychováváte jako chlapce nebo dívku. Pokud dítě vychováváte neutrálně, tedy bez jednoznačně určeného genderu, můžete samozřejmě říci, že dítě vychováváte genderově neutrálním způsobem.

Stalo se něco špatně?

Ne, je to naprosto přirozené. Alespoň jednoho z dvou set dětí je intersex, přičemž některé zdroje dokonce uvádí, že až 1,7 % dětí může mít ve svých pohlavních znacích nějakou odlišnou variaci. Jen se o tom veřejně příliš nemluví.

Znamená to, že je vaše dítě hermafrodit?

Ne. Podle řecké mytologie Hermafrodítos, syn bohů Herma a Afrodity, srostl s nymfou Salmakis v jedinou oboupohlavní bytost. V tomto smyslu je pod pojmem hermafrodit chápán živočich, který má kompletní a funkční ženské i mužské pohlavní orgány. To je něco, co u lidí prakticky není možné. Intersex lidé mají odlišné variace v jednotlivých

Jedná se o nějakou poruchu nebo zdravotní postižení?

To, že je člověk intersex, se dnes stále častěji chápe jako jedna z rozmanitostí, kterými se jednotliví lidé vyznačují. Bývá to přirovnáváno k rozmanitosti v barvě vlasů nebo tělesné výšce. Standardně se intersex status stává omezením pouze tehdy, když je s intersex lidmi zacházeno odlišně a nejsou pro ně dostupné stejné příležitosti, jako pro ostatní lidi.

Jak vypadají genitálie vašeho dítěte?

Návrh, jak odpovědět cizím lidem: Nepřijde vám tahle otázka zvláštní? Ptát na to, jak vypadají něčí genitálie, není obvyklé. I ty nejmladší děti mají právo na soukromí.

Návrh, jak odpovědět rodinným příslušníkům: Vypadají pěkně.

Jak to ovlivní jeho/její dospívání?

Mnoho intersex dětí vyroste, aniž by potřebovaly jakékoli lékařské zákroky nebo péči jakéhokoli odborníka. Stačí, pokud jsou obklopeny lidmi, kteří je milují a přijímají je takové, jaké jsou. Bohužel to, že je někdo odlišný, může v některých případech vést k šikaně nebo diskriminaci. Hlavní je tedy se zaměřit na to, aby v každodenním životě intersex dítěte panovalo porozumění a akceptace.

Může to ovlivnit, kým bude dítě v dospělosti sexuálně přitahováno?

Mezi pohlavními znaky a sexuální orientací neexistuje jakákoli přímá souvislost. Mezi intersex lidmi tedy mohou být heterosexuálové, lesby, gayové, bisexuálové, či například pansexuálové, jako mezi ostatními lidmi.

Intersex lidé a genderová identita

Velké množství intersex lidí se identifikuje s ženským či mužským pohlavím, často v souladu s tím, jaké pohlaví jim bylo při porodu přiřazeno. Někteří intersex lidé si ale v průběhu života mohou uvědomit, že pohlaví, které jim bylo přiřazeno, neodpovídá tomu, co prožívají. To může znamenat, že budou chtít změnit jméno a úřední doklady tak, aby lépe odpovídaly jejich prožívané genderové identitě. Nesoulad mezi přiřazeným pohlavím a genderovou identitou se však objevuje i u lidí, kteří intersex status nemají. Někteří intersex lidé se nemusejí identifikovat ani jako ženy, ani jako muži (jsou nebinární).

Jak mluvit o intersex statusu vašeho dítěte s učiteli, lékaři a dalšími odborníky?

V různých fázích života vašeho dítěte se budete muset rozhodovat, kteří odborníci by se měli o tom, že je vaše dítě intersex, dozvědět, a jak k nim v této záležitosti máte přistoupit.

Je důležité, abyste vaše dítě zahrnuli do rozhodovacího procesu tak brzy, jak jen to bude možné. I velmi malé děti mohou být schopny vyjádřit svůj názor a preference, především pokud se jich správně zeptáte. Ačkoli vaše dítě možná zpočátku nebude schopno zvážit veškeré aspekty pro konkrétní rozhodnutí, je důležité, aby se o to co možná nejdříve pokoušelo. Dodá mu to odvahu a pocit, že má svůj vlastní život ve svých rukou. V této kapitole budou nastíněny některá východiska pro diskuse s učiteli, lékaři a ostatními odborníky, s nimiž vaše dítě může vejít v kontakt.

1. Lékaři a zdravotnický personál

První odborníci, se kterými se vy i vaše dítě setkáte, budou s největší pravděpodobností lékaři a zdravotnický personál. K rozhodování souvisejícímu s lékařskými zákroky na intersex dětech již bylo výše řečeno mnoho. Proto se následující text zaměří toliko na rutinní lékařské prohlídky a vyšetření.

- Předtím, než pro své dítě zvolíte praktického lékaře, zjistěte si, zda je tento lékař informován o problematice intersex děti, či zda je alespoň otevřený k tomu se o ní něco dozvědět. Ujistěte se, že se v přítomnosti konkrétního lékaře cítíte dobře, než u něj registrujete své dítě a přivedete je k němu. Pokud je vaše dítě starší, vyzvěte je, aby se podílelo na procesu výběru lékaře, případně aby samo rozhodlo, který lékař je pro ně ten pravý.
- Před schůzkou s lékařem si pořídte seznam otázek a během schůzky si zapisujte poznámky. Konverzaci si také se svolením vašeho lékaře můžete nahrát, abyste se k ní mohli vrátit a znovu si ji poslechnout pro připomenutí toho, co vám během schůzky mohlo uniknout. Lékaře také můžete požádat, aby vám napsal všechna slova, termíny či fráze, kterým úplně nerozumíte.

- Vždy se svého dítěte zeptejte, zda si přeje, abyste je doprovodili do ordinace či nikoli. Pokud dítě výslovně nežádá o opak, bývá zvykem, že jsou rodiče vyšetření přítomni. Dejte jasně najevo, že toto rozhodnutí závisí především na vašem dítěti.
- Zeptejte se lékaře, kde můžete získat více informací o fyziologii vašeho dítěte. Seznamte ho se zdroji informací, které jste již sami vyhledali.
- Ujistěte se, že máte kopie lékařských záznamů vašeho dítěte (různé lékařské zprávy a výsledky medicínských testů).
- Buďte s vaším dítětem a snažte se zabránit zbytečným testům či návštěvám u lékařů, kteří vaše dítě vyšetřovat nemusejí.

Pokud vám lékařský odborník doporučí jakoukoli operaci, požádejte jej, aby vám vysvětlil, zda je tato operace důležitá pro zdraví dítěte, nebo se jedná pouze o estetickou záležitost. Nespokojte se s vágními odpověďmi typu „takhle to bude lepší“, vždy požadujte jasné informace. Všechny informace si запиšte nebo nahrajte. Vždy si opatřete i druhý názor odborníka, snažte se oslovit některou LGBT+ organizaci nebo ostatní rodiče intersex dětí.

2. Učitelé a personál školy

Mladší děti

U vyučujících mladších dětí nemusí vzniknout potřeba o intersex problematice hovořit. Závisí to na osobní situaci vás a vašeho dítěte. Pokud je vaše dítě ohledně svého intersex statusu otevřené a je pravděpodobné, že se o něm ve škole či školce zmíní, pak je lepší si s vyučujícím a vedením školy či školky předem promluvit. Měli byste se ujistit, že personál školy ví, co znamená být intersex (nebo se spíše připravit na to, že mu budete předávat některé informace o intersex statusu), prodiskutovat nejrůznější situace, které se mohou v této souvislosti objevit, a učinit shodu o tom, jak lze na tyto situace reagovat. Pokud se ale vaše dítě nad svým intersex statutem nepozastavuje a téměř nikdy či vůbec o něm nemluví, potřeba o této skutečnosti školní personál informovat vzniknout vůbec nemusí.

Pokud vaše dítě potřebuje pravidelně užívat léky či vyžaduje přijetí určitých specifických opatření (aby se mohlo převléci, dojit si na toaletu apod.), mělo by být toto téma prodiskutováno s vedením školy či školky předem. V této souvislosti připomene, že má vaše dítě právo na soukromí a že informace, které jste poskytli, jsou důvěrné. Měly by být sděleny pouze těm, kteří je potřebují znát, a s vaším souhlasem.

Starší děti

Předtím, než vaše dítě nastoupí na střední nebo vysokou školu, prodiskutujte s ním, jak by si přálo postupovat. Směřujte je k tomu, aby přemýšlelo o výhodách, nevýhodách a důsledcích možných přístupů tak, aby mohlo učinit odpovědné informované rozhodnutí. Pokud se dítě rozhodne, že je dobrý nápad se před nástupem do školy setkat s jejím vedením a situaci prodiskutovat, podpořte je. Dítě by si v takovém případě mělo předem připravit, co přesně by chtělo sdělit a nachystat se na nejrůznější otázky, které vedení školy může klást. I v tom mu poskytněte podporu.

Je dobré se informovat, jak se škola staví k šikaně a jaká opatření v prevenci a boji proti ní přijala. Vhodné je také vědět, kdo je výchovným poradcem, kdo školním metodikem prevence (případně jak a kdy je možné je kontaktovat), zda je zde k dispozici školní psycholog, případně jaké další podpůrné služby jsou zde aktivní.

Pokud vaše dítě chce být ohledně svého intersex statusu otevřené, proberte s nimi různé způsoby, jak na toto téma zavést konverzaci s personálem školy. Dohodněte se na způsobu, který bude pro vaše dítě příjemný a bezpečný. Přemýšlejte nad možnostmi, jakými byste vy a školní personál mohli neinvazivně a nenápadně kontrolovat, zda vaše dítě nečelí nějakým negativním důsledkům toho, že je ohledně svého intersex statusu otevřené. Pokud vaše dítě to, že je intersex, nechce přiznat veřejně (případně se rozhodne svěřit se pouze několika málo blízkým lidem), proberte s ním, jak na to. Promluvte si také o tom, jak lze řešit situaci, kdy se o intersex statusu vašeho dítěte někdo dozví náhodou.

3. Další odborníci

Mezi ostatní odborníky, kteří mohou být zapojeni v životě vašeho dítěte, patří sociální pracovníci, pracovníci s mládeží, sportovní trenéři, psychologové nebo představitelé církve. Odtajnění informací o intersex statusu vašeho dítěte v těchto případech může probíhat podobně, jako v případě vyučujících. Zvažte, kolik času tráví vaše dítě ve společnosti těchto osob a jaký je kontext. Skutečnost, že je vaše dítě intersex, není zpravidla s uvedenými osobami nutno řešit. Vhodné by to bylo pouze v případě, že by si to tak samo vaše dítě přálo. Dalším důvodem by mohlo být to, že má vaše dítě určité specifické potřeby (např. zvýšené soukromí při převlékání).

Pokud vaše dítě potřebuje péči psychologa nebo jiného odborníka na duševní zdraví, je vhodné intersex problematiku s ním i s vaším dítětem probrat ještě před prvním sezením. Ne všichni odborníci zabývající se duševním zdravím budou vědět, co znamená být intersex, tudíž by mohli chtít znát více informací. Můžete je také nasměřovat, jakým způsobem by bylo vhodné k vašemu dítěti přistupovat. Zatímco s nimi budete toto téma diskutovat, sledujte jejich reakci. Většina odborníků ocení, že se dozvěděli něco nového. Pokud však odborník zareaguje způsobem, který ve vás vyvolá nejistotu či pochyby, můžete se s ním pokusit téma prodiskutovat opakovaně, případně za něj hledat náhradu. Pozorně také naslouchajte vašemu dítěti, když s vámi bude probírat své pocity z veškerých odborníků, s nimiž přichází do kontaktu. Děti dokáží vyjádřit, zda si s někým přejí být v kontaktu či nikoli, a to již od velmi raného věku.

Pokud vaše dítě chodí do kostela, účastní se bohoslužeb či jiných obdobných obřadů nebo navštěvuje věrouku, můžete zvážit rozhovor se zástupci církve nebo náboženské společnosti. Opět, i zde bude záležet na konkrétní situaci. Možná budete chtít osobně vyhledat podporu duchovního, nebo vaše dítě může spatřovat v duchovním důvěryhodného člověka, jehož by rádo informovalo o tom, že je intersex.

4. Závěry

Vždy byste měli v závislosti na věku a vyspělosti dítěte zvážit jeho zapojení do všech uvedených rozhovorů a diskusí. Velmi malé děti nemusejí být schopny na konverzaci plně participovat, avšak je dobré je od počátku zapojit a dát jim na výběr, do jaké míry se chtějí podílet. Pokud tyto konverzace dítě nezajímají, jsou mu nepříjemné nebo je uvádí do rozpaků, sdělte mu alespoň to, co se sami chystáte říct, a ujistěte se, že s tím souhlasí. Nepředjímejte, že to, že se těchto rozhovorů dítě nechtělo účastnit dříve, znamená, že tomu někdy v budoucnu nemůže být jinak. Vždy dejte dítěti na výběr, zda se chce zapojit nebo nikoli. Nesnažte se vyvíjet jakýkoli nátlak.

Slovníček

Binární koncept pohlaví

Společenský koncept, jenž uznává existenci dvou pohlaví (mužského a ženského). Ostatní varianty považuje za odchylky či poruchy. Koncept nekoresponduje se sebevnímáním mnohých lidí a nereflextuje rozmanitost lidí a dnešního světa.

Chromozomy

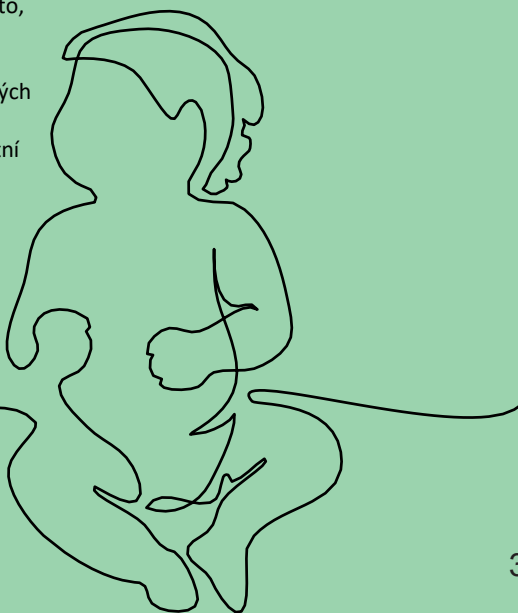
Buněčné struktury tvořené nukleovými kyselinami a bílkovinami, jež se nachází v jádrech většiny živých buněk. Jedná se o útvary, které nesou genetickou informaci (na chromozomech se nachází geny). Pohlavní chromozomy se podílí na chromozomálním určení pohlaví.

Coming out

Proces, kdy člověk poznává sám sebe, svou identitu, učí se akceptovat sám sebe takového, jaký je a kdy je schopen dělit informaci o své identitě (v tomto kontextu hlavně to, že je intersex) ostatním.

Diskriminace

Rozlišování mezi lidmi na základě jejich příslušnosti k nějaké skupině bez ohledu na jejich schopnosti a jiné aspekty jejich osobnosti. Český antidiskriminační zákon diskriminací rozumí méně příznivé zacházení s některými lidmi z konkrétních důvodů (proto, že někdo má zdravotní postižení, je ženou, mužem, je odlišný svou pohlavní identitou, sexuální orientací, etnikem apod.) v některých oblastech života (například v práci a zaměstnání, v přístupu ke vzdělání, zdravotní péči, zboží a službám, bydlení aj.).

Porucha sexuálního vývoje (DSD)

Vrozený stav charakteristický ne zcela typickými chromozomy či odlišným tělesným pohlavním vývojem. Jde o pojem, který používají lékaři odborníci v souvislosti s těly intersex lidí. Někteří z těchto lidí pojem používají, když o sobě mluví, jiní však tuto lékařskou terminologii považují za stigmatizující a preferují označení intersex.

Gender (rod)

Sociální konstrukt, podle kterého jsou kulturní a sociální očekávání od lidí tvořena v závislosti na jim přiřazeném pohlaví. Na základě fyziologických znaků (určeného pohlaví) je jednotlivec přiřazen ke genderu – mužskému či ženskému. Podle genderu jsou od jedince očekávány určité způsoby chování. V češtině je dost často nesprávně směřován význam slov gender (rod) a pohlaví.

Genderová (rodová, také pohlavní) identita

Zařazení sama sebe k jednomu s genderů či mimo ně (genderová identita některých lidí nezapadá do generové binarity a s ní spojených norem). Představuje hluboké vnitřní pocity ohledně své identity, které mohou a nemusí odpovídat tomu, jaké pohlaví bylo člověku na základě vnějších pohlavních znaků při porodu přiřazeno. Ke genderové identitě náleží i vnímání vlastního těla a vztah k vlastnostem a vzorcům chování, jež se od jedince ve vztahu k jeho genderu očekává.

Genderové sebevyjádření

Vyjádření své genderové identity ve vztahu k ostatním. Zahrnuje řeč (vč. způsobu, jakým o sobě člověk hovoří), chování, oblékání či společenské vystupování.

Genitálie

Vnější pohlavní orgány. Někdy se v běžném slova smyslu za genitálie považuje celé pohlavní ústrojí.

Gonády

Pohlavní žlázy (varlata, vaječníky, nebo jejich kombinace).

Hermafrodit

Zastaralý pojem, kterým se kdysi (především v lékařských kruzích) intersex lidé označovali. Dnes je obecně považován za hanlivý, tedy nevhodný.

Intersex

Pojem, který představuje fyzické znaky, jež se nachází na škále mezi tím, co je typicky považováno za mužské a co za ženské. Intersex lidé se rodí s fyzickými znaky, které neodpovídají společensky očekávaným typickým pohlavním znakům pro mužské či ženské tělo. Vroené variace pohlavních znaků mohou mít různou podobu: vnitřní nebo vnější pohlavní orgány, struktura chromozomů a/nebo hladiny hormonů nemusejí odpovídat společenským očekáváním a očekáváním lékařů, stejně jako další znaky, jako například množství svalové hmoty, ochlupení anebo tvar těla. Být intersex zahrnuje mnoho různých forem existence. Jedná se tedy spíše o spektrum, zastřešující kategorii, nežli o přesně definovatelný pojem.

I když jsou variace pohlavních znaků vroené, nemusejí být viditelné hned po narození. Pohlavní odlišnosti mohou být zjištěny už u vyvíjejícího se plodu, po narození, v dětství, v pubertě nebo až v dospělosti. Člověk si může uvědomit svůj intersex status velmi brzy v dětství, ale také až později v průběhu života. V závislosti na životních okolnostech a konkrétních variacích někteří lidé nemusejí to, že jsou intersex, objevit nikdy.

Intersex aktivisté ve světě někdy preferují použití pojmu pohlavní charakteristiky (například pokud hovoří o způsobech ochrany intersex lidí před diskriminací – lidé mají být chráněni před méně příznivým zacházením motivovaným jejich pohlavními charakteristikami).

Někdy se (především v českých podmínkách) užívá pojmu intersexualita. Pojem však nepřesně budí dojem, že se jedná o formu sexuální orientace či obecně lidské sexuality (dochází k záměně slova „sex“ ve smyslu pohlaví a „sex“ ve smyslu lidského sexuálního chování), čímž dochází k přílišnému sexualizování intersex problematiky.

LGBT+

Mezinárodně užívaná zkratka reprezentující lesby, gaye, bisexuály a trans lidi. Symbol „+“ potom umožňuje zařadit další různorodá určení vlastní orientace či identity, případně právě intersex lidi.

Matriční knihy

Jsou knihy, do nichž se zapisují narození, sňatky, úmrtí a registrovaná partnerství, k nimž došlo ve správním obvodu matriky, která tyto knihy vede. Jednu z matričních knih, do níž se zapisují narozené děti (včetně jejich pohlaví), český zákon označuje jako knihu narození.

Nebinární (genderqueer) člověk

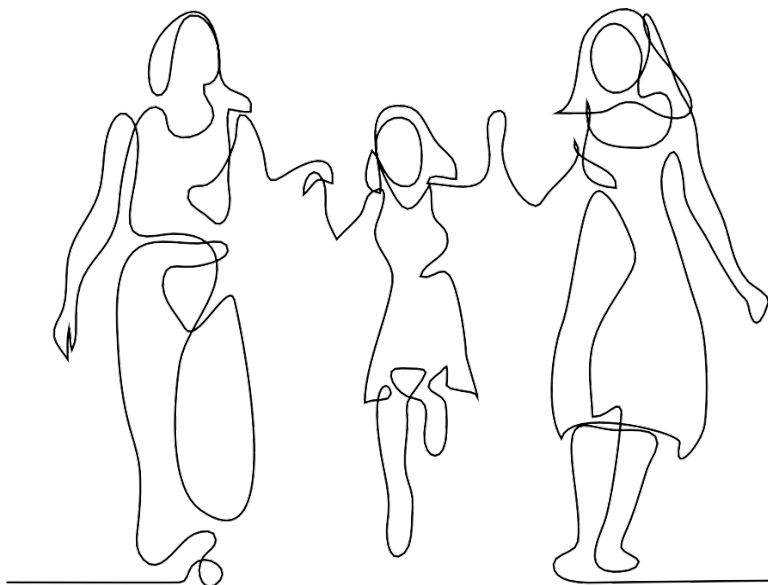
Člověk s genderovou identitou, jež není výlučně mužská či ženská. Může cítit svou příslušnost oběma genderům, ani k jednomu z nich či může mít fluidní (v méně přesném českém překladu kolísavou či proměnlivou) genderovou identitu.

Pohlaví

Definuje kombinaci tělesných znaků, jež zahrnují chromozomy, hormony, vnitřní a vnější pohlavní orgány a sekundární pohlavní znaky. Ve většině zemí vyjadřuje to, zda je člověk biologicky ženou či mužem (omezuje se na binaritu), což opomíjí a paušalizuje rozličné variace tělesných znaků intersex lidí.

Pohlavní charakteristiky (znaky) a variace pohlavních charakteristik (znaků)

Termín pohlavní znaky odkazuje na primární pohlavní znaky, jako jsou chromozomy, anatomie, hormonální struktura a pohlavní orgány, nebo na sekundární pohlavní znaky, které se projevují během puberty a patří mezi ně růst prsou, ochlupení, zvětšení tzv. „ohryzku“, nabývání svalové hmoty, změna vzrůstu a distribuce tělesného tuku. Termín variace pohlavních znaků je mnoha aktivisty považován za výstižnější než pojem intersex, poněvadž odkazuje na spektrum možných znaků spíše než na jediný homogenní stav intersexuality.

Sexuální orientace

Trvalé zaměření citové a sexuální náklonnosti k jedincům stejného pohlaví, jiného pohlaví nebo různých pohlaví. Schopnost hluboké náklonnosti, emoční a sexuální přitažlivosti a intimních vztahů s těmito jedinci.

Sterilizace

Zbavení člověka možnosti se rozmnožovat, umělé vyvolání neplodnosti.

Šikana

Fyzické nebo duševní omezování a trýznění jedince v kolektivu (školní třída, vězeňská cela, sportovní oddíl, rodina apod.) nebo ve společnosti jako takové.

Trans

Zastřešující pojem označující lidi, jejichž genderová identita a/nebo genderové vyjádření nejsou v souladu s pohlavím, které jim bylo přiřazeno při narození. Tedy ty, jejichž rod se neshoduje s biologickým pohlavím a s tím, jak jsou od narození vnímáni ostatními. Pojem trans nebo transgender nebo se ve větě používá jako přívlastek [např. ve spojení trans(gender) lidé, trans(gender) muži/ženy]. Intersex lidé mohou či nemusí být trans lidmi. Záleží na tom, zda se ztotožňují s pohlavím, které jim bylo při narození přiřazeno.

Zdravotní postižení

Dlouhodobé fyzické, duševní, mentální, smyslové či jiné postižení, které má závažné negativní následky na schopnost člověka věnovat se každodenním činnostem. Tím tomuto člověku brání v zapojení do běžného společenského života.

Změna pohlaví

V českém společenském a právním prostředí jde o mnohvrstevnatý pojem. Zahrnuje jednak tzv. chirurgickou změnu pohlaví (souhrn chirurgických zákroků, jež vedou k uvedení primárních a sekundárních pohlavních znaků člověka v soulad s jeho genderovou identitou) a dále tzv. úřední změnu pohlaví (uvedení údajů dostupných o člověku a jeho úředních dokladů v soulad s jeho genderovou identitou). V České republice je chirurgická změna dosud podmínkou té úřední. Obecný pojem změny pohlaví však může zahrnovat i další lékařské i nelékařské procesy (hormonální terapie, real life experience aj.).

Při zpracování některých z výše uvedených definic byl, mimo jiné, použit online slovníček organizace ILGA Europe a informace na českém webu k projektu InterVisibility organizace OII Europe.

Užitečné odkazy a zdroje informací

Veškeré odkazy a zdroje informací naleznete na
webové stránce [jsmettransparent.cz/intersex-
publikace/](http://jsmettransparent.cz/intersex-publikace/)

České LGBT+ organizace

Trans*parent

www.jsmettransparent.cz

www.facebook.com/transparentCZ

Platforma pro rovnoprávnost, uznání a diverzitu (PROUD)

www.proud.cz

www.facebook.com/PROUDem

Prague Pride

www.praguepride.cz/cs

www.facebook.com/PraguePrideCZ

TransFusion

www.trans-fusion.org

Charlie

www.charlie.li

OLLOVE

www.ollove.cz

STUD

www.stud.cz

Evropské intersex organizace

OII Europe

www.oiiurope.org

www.intervisibility.eu/?lang=cs

Young&Intersex

www.facebook.com/Youngandintersex

Evropské LGBTI+ organizace

IGLYO

www.iglyo.com

ILGA Europe

www.ilga-europe.org

Transgender Europe (TGEU)

www.tgeu.org

Evropské rodičovské organizace

EPA

www.euparents.eu

Evropská asociace na podporu
dětí v nemocnici

www.each-for-sick-children.org

Online poradny a specializované linky pomoci

Online poradna pro LGBT+ osoby sbarvouven.cz

www.sbarvouven.cz

Rodičovská linka

www.rodicovskalinka.cz; tel.: 840 111 234, 606 021 021

Linka první psychické pomoci

www.linkapsychickepomoci.cz; tel.: 116 123

Modrá linka

www.modralinka.cz; tel.: 549 241 010, 549 241 010

Další užitečné kontakty

Seznam lékařů České lékařské komory

www.lkcr.cz/seznam-lekaru-426.html

Adresář psychoterapeutů České psychoterapeutické společnosti ČLS JEP

www.psychoterapeuti.cz/adresar-psychoterapeutu 33

Vyhledávání advokátů a koncipientů České advokátní komory

vyhledavac.cak.cz

O nás

IGLYO

www.iglyo.com

IGLYO je mezinárodní organizací mládeže a studentů z řad leseb, gayů, bisexuálních, trans, queer a intersex lidí. Je největší LGBTQI síť mládeže a studentů na světě s více než 90 členskými organizacemi ze zhruba 40 evropských zemí.

Mezi cíle IGLYO patří:

- formovat mladé aktivisty,
- zvyšovat povědomí o rozmanitosti identit LGBTQI mládeže a zdůrazňovat její důležitost,
- zajišťovat bezpečné a inkluzivní vzdělání bez rozdílů,
- vytvářet a podporovat aktivní síť členských organizací.

IGLYO těchto cílů dosahuje za pomoci rozsáhlého programu mezinárodních školení a událostí, online budování kapacit, reprezentace a participace mládeže, online kampaní a svého LGBTQI inkluzivního vzdělávacího projektu.

IGLYO je registrováno jakožto nevládní organizace v Belgickém království.

OII Europe

www.oii europe.org

OII Europe (Organisation Intersex International Europe) je zastřešující organizace evropských organizací zaměřených na lidská práva intersex lidí, které se vyskytují v mnoha regionech Rady Evropy. Byla založena při příležitosti Dne lidských práv (10. prosince) během mezinárodního intersex fóra ve švédském Stockholmu v roce 2012.

OII Europe je autonomní pobočkou Mezinárodní intersexuální organizace (OII), decentralizované globální sítě intersex organizací. Ta byla založena v roce 2003 a od té doby prostřednictvím svých národních skupin funguje prakticky ve všech oblastech světa.

Mezi OII Europe patří:

- plné uznání lidských práv, tělesné integrity a sebeurčení intersex lidí,
- právní zákaz lékařské a psychologické léčby zahájené bez souhlasu dotyčného (lékařští pracovníci či jiní odborníci by neměli přistupovat k žádné léčbě za účelem změny pohlavních znaků do doby, než osoba, jíž se tato léčba týká, bude schopna sama udělit informovaný souhlas),
- zlepšení povědomí o intersex lidech, jejich viditelnost a uznání,
- ochrana před diskriminací a přijetí pohlavních charakteristik jako něčeho, co zasluhuje ochranu,
- vzdělávání společnosti o intersex problematice z lidskoprávní perspektivy.

EPA

www.euparents.eu

EPA sdružuje rodičovské organizace v Evropě, jež v souhrnu reprezentují více než 150 milionů rodičů. Práce EPA je orientovaná na partnerství a podporu rodičů, jimž dopomáhá ovlivnit vývoj tvorby politik a přijímání rozhodnutí na evropské úrovni. Na poli vzdělávání se EPA snaží propagovat aktivní účast rodičů a jejich klíčové postavení ve vztahu ke vzdělávání jejich dětí.

EPA podporuje účast a spolupráci rodičů na procesech týkajících se vzdělávání dětí především tím, že:

- shromažďuje a uveřejňuje informace prostřednictvím svých publikací, jimiž jsou zpravodaje, zprávy z nejrůznějších seminářů, webové stránky či diskusní fóra,
- zdůrazňuje možnosti inovací a šíří informace o zajímavých a inovativních vzdělávacích technikách,
- podporuje trvalou rodičovskou podporu a vzdělávání,
- podporuje výzkum v oblastech, jež se týkají zapojení rodičů do vzdělávání,
- spolupracuje s různými partnery v širokých vzdělávacích oblastech.

Trans*parent

www.jsmettransparent.cz

Trans*parent je českou neziskovou organizací, která usiluje o prosazování práv a pozitivních společenských změn ve prospěch trans a genderqueer osob. Založena byla v Praze na jaře 2015 skupinou trans aktivistů, reagujících na naléhavou potřebu změny politik v oblasti rovnosti transgender osob. Trans*parent se tak snaží prosazovat pochopení a přijetí trans osob jak na společenské, tak na legislativní úrovni.

Mezi nejdůležitější aktivity organizace Trans*parent patří:

- vytváření prostoru pro setkávání trans a queer osob,
- organizace podpůrných skupiny a individuální sociální a právní poradenství bez nároku na finanční odměnu,
- šíření povědomí o trans problematice formou diskusí, workshopů či happeningů,
- spolupráce s médii a veřejností na budování pozitivního a nezkresleného obrazu trans lidí a jejich životů,
- otevírání dialogu na palčivá témata týkající se trans problematiky, organizace diskusí, eventů a setkávání jak v rámci trans komunity, tak i s vnějšími aktéry,
- budování aktivní spolupracující komunity trans lidí bez ohledu na jejich genderovou sebeidentifikaci,
- pomoc s hledáním pracovní příležitosti pro trans lidi, pro něž je z důvodu změny genderové identity obtížné tyto příležitosti získat.

Funded by

Government of
the Netherlands

Původní cizojazyčná verze této brožury byla vytvořena s finanční podporou nizozemského Ministerstva školství, kultury a vědy a Programu (REC) Práva, rovnoprávnost a občanství 2014-2020 Evropské unie. Obsah této publikace nereprezentuje oficiální stanovisko státních orgánů Nizozemska ani Evropské komise.